

Тривалий час у Спарті діяв звичай. Потім з'явилися закони. Вони закріплювали передусім безправне становище ілотів і охороняли майно спартіатів.

Найбільш відомі закони Лікурга, що були спрямовані на забезпечення єдності спартіатів, попередження деспотії. Відповідно до цих законів, будинок спартіата мав бути побудований скромно. Не дозволялося прикрашати житло ліжком на срібних ніжках і розкішним покривалом. Заборонялися золоті й срібні монети. Гроші наказувалося чеканити у вигляді великих і важких монет, щоб ускладнити їх накопичення. На думку законодавців, ці заходи мали відбити бажання красти і брати хабарі. Гроші, набуті в нечесний спосіб, не можна було сховати.

Норми кримінального права вказували лише на ті діяння, вчинення яких було караним. Як види покарання застосовувалися страта (скинення зі скелі, задушення), вигнання, штрафи, атимія (позбавлення прав). Атимія призначалася за боягузтво на війні, зокрема щодо тих, хто втік із поля бою або здався у полон [2, 19].

Література

1. Бостан Л. М., Бостан С. К. Історія держави і права зарубіжних країн. Навч. посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2008. 730 с.
2. Ластовський В.В. Історія держави і права зарубіжних країн: Навчальний посібник. – К.: Видав. центр КНУКіМ, 2017. 195 с.
3. Страхов М. М. Історія держави і права зарубіжних країн: Підручник для студентів юридичних спеціальностей вищих закладів освіти. Харків: Право, 2001. 462 с.

Вадим Олександрович Говор – курсант III курсу Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: Геннадій Геннадійович Дедурін – доцент кафедри теорії та історії держави і права Харківського національного університету внутрішніх справ, кандидат історичних наук, доцент

ЗЛИТТЯ ОРГАНІВ МІЛІЦІЇ ТА ДЕРЖАВНОЇ БЕЗПЕКИ УСРР НА ПОЧАТКУ 1930-Х РОКІВ

На початку 30-х років органи міліції потрапили під «пилне око» Об'єднаного Державного Політичного управління (далі – ОДПУ), яке вже на той час займало привілейоване становище у системі правоохоронних органів, як найголовніший орган, діяльність якого спрямована на виконання політики правлячої партії. Актуальність даної роботи полягає в тому, що аналіз подій того часу дозволить нам зробити певні висновки щодо обмеження функціональності міліції і зниження її статусу.

Постановою ЦВК та РНК СРСР від 15.12.1930 р. були ліквідовані Народні комісаріати внутрішніх справ союзних і автономних республік. Офіційна причина ліквідації викладалася у цій постанові так: «...На новому етапі в умовах соціалістичної реконструкції народного господарства комісаріати внутрішніх справ союзних і автономних республік, які об'єднували керівництво різними, органічно не пов'язаними між собою галузями управління та народного господарства, – комунальними справами, міліцією, карним розшуком – стали зайвими ланками радянського апарату» [1, с. 523 – 524].

Після ліквідації наркоматів завдання, що ними виконувалися були розподілені між різними відомствами. Одночасно з постановою про ліквідацію НКВС ЦВК і РНК СРСР була прийнята таємна постанова «Про керівництво органами ОДПУ діяльністю міліції та карного розшуку», а ВУЦВК і РНК УСРР «Про порядок підпорядкування органів міліції та карного розшуку органам Державного політичного управління УСРР» [3]. Згідно цих документів на ОДПУ покладалося оперативне керівництво діяльністю головного управління міліції та карного розшуку, інспектування та контроль за роботою, проведення кадрових призначень керівного складу.

Майже одночасно, на виконання вищезгаданої Постанови, наказом ОДПУ СРСР № 475/224 від 30.12.1930 р., у складі ОДПУ на правах управління була створена Головна інспекція міліції та карного розшуку, при республіканських ДПУ – особливі інспекції, на які покладалося здійснення контролю за оперативною діяльністю підрозділів міліції та карного розшуку [4].

Повноваження щодо оперативного керівництва міліцією, зокрема на Україні, деталізувалися наказом ДПУ УСРР № 8 від 06.01.1931 р. «Про підпорядкування органів міліції і розшуку органам ДПУ УСРР». Зокрема у наказі чітко вказувалося на оперативне використання міліції і розшуку органами ДПУ. Передбачалося, що: органи ДПУ використовують зовнішню охорону міліції і розшуку по спеціальним завданням та для проведення установок і зовнішнього спостереження; з цією ж метою використовуються і інші можливості міліції і розшуку (використання двірників, сельвиконавців тощо); органи ДПУ широко використовують агентурний і гласний апарат міліції для боротьби з фальшивомонетниками, спекуляцією, хабарництвом та т.і. Також даним наказом регулювалися питання повсякденного керівництва оперативною роботою міліції і карного розшуку, яке полягало у систематичному інструктуванні з питань організації та використання агентурно-інформаторської мережі, складання планів оперативної роботи, надання вказівок з розробок та ліквідації бандитизму і по окремим агентурним та слідчим справам [3, с.116-118].

У жодному з вказаних документів не простежується поняття відкритого підпорядкування органів міліції ОДПУ, лише оперативний

контроль над діяльністю міліції, що, у свою чергу, забезпечувало жорстку централізацію керівництва нею.

Остаточне підпорядкування ОДПУ органів міліції відбулося вже 27 грудня 1932 р. з прийняттям ЦВК і РНК СРСР постанови «Про створення Головного управління робітничо-селянської міліції при Об'єднаному Державному Політичному управлінні СРСР», якою вперше утворювався загальносоюзний центральний орган галузевого управління, на який покладалося загальне керівництво міліцією всієї країни – Головне управління робітничо-селянської міліції (ГУРСМ). Одночасно ЦВК та РНК СРСР затвердили «Положення про Головне управління робітничо-селянської міліції при ОДПУ СРСР», де регламентувалися права та основні обов'язки міліцейського главку [2, с. 200].

У цілому організаційне об'єднання міліції з органами ОДПУ зіграло негативну роль, оскільки, у зв'язку з підпорядкуванням міліції ОДПУ, поступово змінювався напрямок оперативної роботи апаратів карного розшуку та інших підрозділів наділених функціями провадження оперативної роботи. Все більше практикувалося спрямування апаратів карного розшуку і міліції на широке та активне підключення до політичного розшуку, використання підрозділів міліції у проведенні колективізації 30-х років та перетворенні їх на слухняний інструмент сталінського терору в Україні.

Література

1. Лубянка: Органы ВЧК-ОГПУ-НКВД-НКГБ-МВД-МГБ-КГБ. 1917 – 1991. *Справочник. Под. ред. акад. А. Яковлева*. М.: МФД, 2003. – 768 с.
2. Мулукаев Р., Малыгин А. История отечественных органов внутренних дел. М.: NOTA BENE Медиа Трейд Компания, 2005. – 336 с.
3. Михайленко П., Кондратьев Я. Історія міліції України у документах і матеріалах: У 3-х т. К.: Генеза, 1997. – Т.2: 1926 – 1945. – 1999. – 412 с.
4. Окіпнюк В. Державне політичне управління УСРР (1922 – 1934): історико-юридичний аналіз: *Монографія*. К.: НА СБУ, 2002. – 290с.

Єлизавета Андріївна Денисова – курсант I курсу Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: Геннадій Геннадійович Дедурін – доцент кафедри теорії та історії держави і права Харківського національного університету внутрішніх справ, кандидат історичних наук, доцент

ПРИЙНЯТТЯ МІЖНАРОДНОЇ КОНВЕНЦІЇ ПРО ЛІКВІДАЦІЮ ВСІХ ФОРМ РАСОВОЇ ДИСКРИМІНАЦІЇ: ІСТОРИКО-ПРАВОВИЙ КОНТЕКСТ

Після Другої світової війни починають викристалізовуватися фундаментальні правові положення щодо міжнародних гуманітарних